

Odpowiedzi na pytania dotyczące konkursu nr 5/2021 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na wybór operacji, które będą realizowane w 2021 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2020–2021.

- 1. Uprzejmie prosimy o doprecyzowanie zapisów z Planu Działania KSOW na lata 2014-2020 dotyczących działania nr 3 "Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu". W opisie działania jest mowa o identyfikacji, gromadzeniu i rozpowszechnianiu przykładów operacji zrealizowanych w ramach priorytetów PROW 2014-2020, nie ma natomiast zapisu wskazującego, że muszą to być tylko operacje sfinansowane z PROW2014-2020. Prosimy o odpowiedź, czy w ramach operacji zgłaszanej do realizacji w działaniu nr 3 należy gromadzić tylko przykłady dobrych praktyk projektów finansowanych z PROW 2014-2020, czy też wystarczy tylko tematyczne związanie dobrej praktyki z priorytetami PROW 2014-2020, a ich finansowanie mogło pochodzić z innych źródeł.**

W działaniu 3 chodzi o gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety PROW 2014-2020 i finansowanych wyłącznie ze środków tego Programu. Gromadzeniu przykładów operacji finansowanych również z innych źródeł, a jednocześnie wspierających rozwój obszarów wiejskich, służy działanie 12 „Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich”.

- 2. Czy partner KSOW mający oczywiście siedzibę w jednym województwie, ale zasięg terytorialny działalności ogólnopolski, może w najbliższym naborze złożyć kilka wniosków do różnych regionów, przy czym każda z tych inicjatyw będzie dedykowana mieszkańcom obszarów wiejskich w tym właśnie konkretnym województwie?**

Partner KSOW może złożyć dowolną liczbę wniosków o wybór operacji zarówno w jednej jednostce regionalnej, jak i kilku czy wszystkich jednostkach regionalnych. Nie mogą to być jednak te same operacje, co jest jednym z obligatoryjnych warunków wyboru operacji ocenianych przez jednostkę regionalną. Partner KSOW (a także dodatkowy partner KSOW, jeżeli operacja będzie realizowana przy udziale dodatkowego partnera KSOW) musi złożyć oświadczenie, że wniosek o wybór tej samej operacji nie został złożony do innej jednostki regionalnej, do której można składać wnioski w ramach konkursu nr 5/2021, oraz, że nie została zawarta umowa na realizację tej operacji w ramach tego konkursu. Ocena, czy mamy do czynienia z tą samą operacją, należy do jednostki regionalnej, do której złożono wniosek zgodnie z właściwością.

- 3. Czy Partner po wyborze danej formy (np. spotkania) w formie on-line będzie miał możliwość dokonania zmiany na formę spotkania realnego (jeżeli stan epidemii pozwoli na takie spotkania) lub odwrotnie? Czy Partner może zawrzeć w jednym wniosku ewentualnie dwie formy spotkania (online lub realne) jako wersje zamienne?**

We wniosku o wybór operacji nie można wskazać dwóch lub więcej sposobów realizacji wybranej formy operacji, jeżeli te sposoby są traktowane zamienne, tzn. tylko jeden z nich, w zależności od okoliczności, zostanie zrealizowany. Wnioskodawca wypełniając wniosek powinien zdecydować, którą formę/formy operacji wybiera i w jaki sposób ją zrealizuje. Nie może przedstawiać wariantów alternatywnych na wypadek, gdyby po złożeniu wniosku, z jakiegoś powodu np. epidemii, zmieniły się okoliczności realizacji operacji. Zmiana sposobu realizacji formy operacji będzie miała wpływ na koszty, których ocena pod kątem spełnienia warunków kwalifikowalności należy do jednego z czterech obligatoryjnych kryteriów. Koszty uznane za kwalifikowalne uwzględnia się w umowie, która zobowiązuje

partnera KSOW do realizacji operacji m.in. zgodnie z wnioskiem o wybór operacji. Jeżeli wprowadzimy dodatkowe koszty do umowy, które razem z innymi kosztami nie przekroczą łącznej wysokości kosztów przewidzianych do refundacji, będzie to oznaczać, że jednostka, z którą partner KSOW zawarł umowę, musi ocenić te nowe, dodatkowe koszty pod względem spełnienia warunków kwalifikowalności, czyli jeszcze raz zrobić to, co zrobiła na etapie oceny operacji pod względem spełnienia kryteriów. To samo dotyczy zmiany formy realizacji operacji, grupy docelowej i innych elementów, które są oceniane w ramach spełnienia warunków i kryteriów oceny operacji. W konkursie nr 5/2021 partnerzy KSOW składają wnioski w czasie epidemii i mają świadomość obowiązujących ograniczeń, jak również powinni brać pod uwagę możliwość ich utrzymania lub zwiększenia w przyszłości i zaplanować operację tak, aby ryzyko jej realizacji niezgodnie z wnioskiem było jak najmniejsze. Niemniej jednak w wyjątkowych przypadkach dopuszczalna jest zmiana sposobu realizacji wybranej formy operacji ze stacjonarnej na on-line przez zmniejszenie części kosztów kwalifikowalnych, które nie będą poniesione przy formie zdalnej. W drugą stronę będzie to niemożliwe, gdyż forma stacjonarna wiąże się z większymi, dodatkowymi kosztami. W tym przypadku dodatkowe koszty mogłyby stanowić wyłącznie wkład własny. To samo dotyczy również przypadku, gdy w skutek zmiany sposobu realizacji formy operacji ze stacjonarnej na zdalną pojawią się nowe koszty, dotychczas nie oceniane pod względem kwalifikowalności.

- 4. Partner w ramach konkursu nr 5/2021 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich planuje założyć wniosek na operację w ramach działania nr 6 „Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju”. Celem operacji jest promocja oraz pozyskanie informacji o produktach lokalnych, ich wytwórcach, marce lokalnej oraz rejestracji produktów lokalnych. Jedną z form realizacji, wskazaną przez partnera jest konkurs, którego grupą docelową są lokalni, drobni wytwórcy, producenci, koła gospodyń wiejskich. Organizacja konkursu ma posłużyć pozyskaniu informacji o produktach lokalnych, a także rozpowszechnieniu wiedzy wśród mieszkańców o produktach lokalnych, ich wytwórcach, marce lokalnej i rejestracji tychże produktów. W ramach konkursu partner przewiduje nagrody dla jego laureatów w formie bonu (vouchera) na kurs doszkalający dotyczący kreowania i wprowadzenia wytworzonego produktu na rynek. W związku z powyższym proszę o informację:**

- 1) Czy możliwa jest realizacja w ramach działania 6 formy realizacji operacji jaką jest konkurs? Zgodnie z zapisami Instrukcji Wypełnienia Formularza wniosku o wybór operacji do realizacji... „Wskazane jest, aby wybrane formy były zgodne z formami przypisanymi do działania wybranego w części III pkt 3 wniosku, określonymi w Planie działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”. W ramach powyższego działania forma – konkurs, nie występuje jako jedna z form poprzez które realizowane jest to działanie;**
- 2) Czy możliwe jest sfinansowanie nagród dla laureatów konkursu w formie bonu (vouchera) na kurs doszkalający?**

Ad 1. Operacja w ramach działania 6 może być realizowana w formie konkursu. Wymienione w planie działania formy, w których to działanie jest realizowane, są przykładowe, nie jest to katalog zamknięty. Wskazuje na to użyty zwrot „w szczególności”. Partner może wybrać inną, dowolną formę pod warunkiem, że będzie ona adekwatna do celu, zakresu i przewidywanych efektów realizacji operacji, co jest obligatoryjnym kryterium oceny operacji, jakie musi zostać spełnione, aby operacja mogła zostać wybrana do realizacji. Zapis w Instrukcji ma charakter zalecenia, nie obowiązku. Wskazane w planie działania formy zostały uznane za najbardziej odpowiednie dla tego działania, ale z możliwością rozszerzenia ich katalogu. Dlatego, jeżeli partner KSOW uzasadni

adekwatność innej formy pod względem celu, zakresu i efektów operacji, brak jest podstaw do zakwestionowania takiego wyboru.

Ad 2. Można sfinansować nagrody dla laureatów konkursu w formie bonu (vouchera) na kurs doszkalający. Potwierdza to Podręcznik kwalifikowalności w odniesieniu do kosztu zakupu karty podarunkowej jako nagrody w konkursie. Bon/voucher należy zaliczyć do tej samej kategorii nagród co karta podarunkowa. Za tego typu nagrody można otrzymać w zamian towary lub usługi. Taka nagroda ma zwykle postać rzeczową, ale może mieć też formę wirtualną, elektroniczną, co należy również uznać za koszt kwalifikowalny. Koszt zakupu bonu/vouchera jako nagrody w konkursie będzie kwalifikowalny pod warunkiem, że będzie uzasadniony zakresem operacji, niezbędny do osiągnięcia jej celu oraz racjonalny.

- 5. Czy za kwalifikowalny uznany zostanie zakup dostępnych na rynku gotowych publikacji książkowych? Na pierwszej stronie okładek zamieścimy logowanie PROW 2014-2020 w postaci przygotowanych przez nas naklejek trwale przytwierdzonych do książki. Publikacje o odpowiedniej tematyce zgodnej z operacją zostaną wykorzystane jako materiały szkoleniowe dla uczestników warsztatów i szkoleń w ramach planowanej operacji KSOW. Szacowanie ceny zakupu dostępnych na rynku publikacji odbędzie się podstawie rozeznania internetowego spośród ofert m.in. księgarni internetowych lub poprzez porównanie cen w księgarniach stacjonarnych.**

Zakup przez partnera KSOW gotowych publikacji książkowych o tematyce zgodnej z operacją można uznać za koszt kwalifikowalny. Koszty kwalifikowalne jakie mogą być ponoszone przez partnera KSOW w ramach operacji wynikają z przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz Podręcznika kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020, który jest załącznikiem do ogłoszenia o konkursie. Zgodnie z wyżej wskazanymi dokumentami, zarówno Regulamin Konkursu nr 5/2021 jak i Instrukcja wypełnienia formularza wniosku o wybór operacji wskazują dostawy jako koszt kwalifikowalny. Zakup gotowych publikacji stanowiących materiały szkoleniowe będzie zatem kwalifikowalny, jeżeli materiały te są niezbędne dla celów planowanych warsztatów i szkoleń. Należy jednak zadbać o to, aby zakupione materiały zostały przekazane uczestnikom planowanych warsztatów i szkoleń, a fakt ten powinien zostać odpowiednio udokumentowany (potwierdzenie odebrania przez uczestnika, a w razie jego nieobecności – potwierdzenie wysłania do niego materiałów), ponieważ zgodnie § 5 ust. 10 pkt 8 Regulaminu konkursu nr 5/2021 niekwalifikowalne są koszty nabycia rzeczy, którymi partner KSOW może rozporządzać lub z nich korzystać po zrealizowaniu operacji.

- 6. Zwracamy się z prośbą o wskazanie interpretacji dokumentacji konkursowej dla partnerów KSOW w kontekście badania powiązań osobowych pomiędzy partnerem głównym projektu a partnerami dodatkowymi. Partner KSOW (wnioskodawca) – gminny ośrodek kultury zadał pytania: Czy nie ma przeciwwskazań do realizacji projektu partnerskiego przez gminny ośrodek kultury i organizację pożytku publicznego (stowarzyszenie), gdy dyrektorem ośrodka jest osoba, która jest również w składzie 5 osobowego zarządu stowarzyszenia? Czy obecność osoby dyrektora gminnego ośrodka kultury w zarządzie stowarzyszenia będącego partnerem dodatkowym powoduje sytuację, w której punkty za takie partnerstwo mogą zostać nie przyznane? Czy w przypadku gdy partnerstwo nie ma charakteru pozornego i spełnia pozostałe wymogi przewidziane w dokumentacji konkursowej, powiązania osobowe powinny być kwestionowane?**

Nie ma przeciwwskazań do realizacji projektu partnerskiego przez gminny ośrodek kultury i organizację pożytku publicznego (stowarzyszenie), gdy dyrektorem ośrodka jest osoba, która jest również w składzie zarządu stowarzyszenia. Partnerem projektu może być każdy, kogo wskaże wnioskodawca, który może realizować operację z kim zechce i nie można mu tego zabronić. Inną kwestią jest przyznanie punktów za udział dodatkowego partnera KSOW w realizacji operacji, czyli za spełnienie fakultatywnego kryterium oceny operacji. Aby punkty mogły zostać przyznane, muszą być spełnione następujące warunki:

- 1) wnioskodawca i dodatkowy partner KSOW nie mogą być powiązani ze sobą w sposób określony w oświadczeniu partnera KSOW o braku powiązań osobowych z dodatkowym partnerem KSOW, stanowiącym załącznik do wniosku o wybór operacji;
- 2) dodatkowym partnerem KSOW w realizacji operacji nie może być jednostka regionalna dokonująca oceny tej operacji, jak również pracownik tej jednostki oraz inna osoba lub podmiot pozostający z tą jednostką w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tej jednostki w ocenie operacji;
- 3) partnerstwo nie może mieć charakteru pozornego, mającego na celu wyłącznie otrzymanie dodatkowego punktu;
- 4) wypełniony został wniosek o wybór operacji w części IV pkt 1 oraz 2, 3 lub 4 w zależności od liczby dodatkowych partnerów KSOW;
- 5) wypełnione zostały załączniki do wniosku o wybór operacji, wskazane w części III pkt 6 Przewodnika po ocenie wniosku, tj.: załącznik nr 2 „Wkład własny” oraz Deklaracja dodatkowego partnera KSOW uczestniczącego w realizacji operacji o zobowiązaniu się do wykorzystania wkładu własnego w realizacji operacji;
- 6) do wniosku o wybór operacji została załączona umowa partnerstwa lub konsorcjum.

W przypadku opisanym w pytaniu mamy do czynienia z powiązaniem osobowym, o którym mowa w pkt 3 i 4 oświadczenia wskazanego w ww. pkt. 1 (jest to załącznik w części V pkt 2.8 formularza wniosku o wybór operacji), tj. dyrektor ośrodka kultury, jako osoba uprawniona do jego reprezentowania i zaciągania zobowiązań w jego imieniu jest jednocześnie członkiem zarządu dodatkowego partnera KSOW, czyli jego organu zarządzającego, a ponadto dyrektor ośrodka pozostaje ze stowarzyszeniem w takim stosunku prawnym, jako członek jego zarządu, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności. Takie powiązanie skutkuje zatem brakiem punktów za partnerstwo, gdyż nie jest spełniony jeden z ww. warunków.

7. W związku z trwającym naborem wniosków do konkursu 5/2021, zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielenie pilnej odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) **Wynagradzanie pracowników Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego ma miejsce na podstawie zarządzenia Rektora SGGW nr 2 z dnia 10 stycznia 2020 r. w sprawie procedury składania wniosków o zatrudnienie oraz wynagrodzenie osób realizujących zadania finansowane ze środków pochodzących z innych źródeł niż subwencja. Regulacja ta przewiduje przyznawanie dodatku zadaniowego (nie są zawierane umowy o dzieło czy zlecenie). Koszt dodatku wraz z pochodnymi i składkami na ubezpieczenie społeczne obciążają koszty wymienionego zadania w którym przewidziano środki na ich wypłatę. Czy taka forma rozliczania jest akceptowalna w konkursie?;**
- 2) **SGGW ma określone odpowiednimi regulacjami prawnymi koszty pośrednie przy realizacji projektów wykonywanych przez swoich pracowników. Wysokość takich kosztów pośrednich z reguły wynosi 15 %. Czy w konkursie 5/2021 kwalifikowane są koszty pośrednie? Proszę o informację w tym zakresie, wraz z odwołaniem do właściwych regulacji.**

Katalog kosztów kwalifikowalnych dla partnerów KSOW jest uregulowany w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Do tych kosztów zalicza się: 1) koszty dostaw i usług, w tym wynagrodzenia bezosobowe, 2) koszty podróży służbowych pracowników podmiotu uprawnionego oraz przejazdów, dojazdów środkami komunikacji miejscowej i noclegów poniesionych przez inne osoby w związku z realizacją tych operacji, 3) koszty nagród finansowych dla laureatów konkursów. Ponadto na podstawie § 3 ust. 12 ww. rozporządzenia, kwalifikowalne są koszty dostaw i usług poniesionych na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej przez partnera KSOW również ze swoim pracownikiem. Każdy koszt musi spełniać trzy warunki, aby został uznany za kwalifikowalny – musi być: 1) uzasadniony zakresem operacji, 2) niezbędny do osiągnięcia jej celu oraz 3) racjonalny, czyli odpowiadać wartości rynkowej. Jeżeli w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji zostanie ujęty koszt dodatku zadaniowego wraz z pochodnymi i składkami, całość tego kosztu zostanie uznana za niekwalifikowalną. Podobnie będzie w przypadku kosztów pośrednich wynikających z pracy pracowników partnera KSOW, chyba że będą one wynikać z umów cywilnoprawnych zawartych pomiędzy partnerem KSOW a swoimi pracownikami i będą dotyczyć usług wykonanych przez tych pracowników, które są merytorycznie związane z realizacją operacji. Rodzaje tych usług powinny być wyraźnie wskazane w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji. Wskazanie wyłącznie na koszty pośrednie bez ich jednoznacznego zdefiniowania będzie skutkowało uznaniem tych kosztów za niekwalifikowalne. W przypadku konkursu dla partnerów KSOW rozliczenie wydatków dokonywane jest po kosztach rzeczywistych. Poza tym każdy koszt kwalifikowalny musi wynikać z dokumentu księgowego typu faktura, rachunek lub inny, wystawionego na partnera KSOW przez wykonawcę zewnętrznego, w tym jego pracownika na podstawie umowy cywilnoprawnej.

- 8. Mając na uwadze bardzo duże zainteresowanie partnerów KSOW konkursem nr 5/2021, co przełożyło się na dużą liczbę wniosków złożonych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, a także fakt, że z powodu utrzymującego się w kraju stanu epidemii, praca urzędu odbywa się w dalszym ciągu w trybie zmianowym (pracownicy realizują swoje zadania częściowo w formie zdalnej), co ma istotny wpływ na tempo oceny wniosków, zwracam się z prośbą o informację, w jakim trybie możliwe jest wydłużenie terminu 75 dni, przewidzianego na zakończenie oceny formalnej, oceny spełnienia warunków i kryteriów wyboru operacji oraz opublikowanie listy projektów wybranych do realizacji. Zgodnie z §8 ust. 4 regulaminu konkursu: Proces oceny wniosków liczony jest od dnia następującego po dniu zakończenia naboru wniosków do dnia ogłoszenia na stronach internetowych wskazanych w § 3 ust. 3 lit. e listy operacji ocenionych i trwa do 75 dni. Z przyczyn związanych z ogłoszeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 lub wprowadzeniem stanu nadzwyczajnego w związku z zakażeniami tym wirusem, termin ten może ulec wydłużeniu. Proszę o informację, czy ewentualne wydłużenie czasu oceny leży w gestii jednostki oceniającej wnioski, czy też wymaga zgody Instytucji Zarządzającej.**

Decyzja o wydłużeniu terminu oceny wniosków z powodów związanych z epidemią należy do jednostki regionalnej i nie wymaga uprzedniej zgody instytucji zarządzającej. Wynika to z tego, że stan oceny wniosków w każdym województwie w określonym momencie jest inny, ocena ta przebiega w nich w różny sposób, jest na innym etapie, a ponadto sytuacja epidemiologiczna w każdym województwie jest inna. Dlatego wyznaczenie przez instytucję zarządzającą jednego, wspólnego, dodatkowego terminu na ocenę wniosków byłoby niemiarodajne i dla jednych województw przedłużony termin mógłby być wystarczający, a dla drugich za krótki. Niemniej

jednak, jeżeli u Państwa taka sytuacja wystąpi prosimy tylko o informację. Jednocześnie prosimy, by wnioski były oceniane bez zbędnej zwłoki, w celu umożliwienia partnerom KSOW (których operacje zostaną wybrane) realizacji operacji w terminie.

- 9. Zgodnie z zapisami regulaminu konkursu nr 5/2021 dla Partnerów KSOW koszty kwalifikowalne obejmują koszty nagród rzeczowych i finansowych dla laureatów i osób wyróżnionych w konkursach. Podręcznik kwalifikowalności kosztów dopuszcza nagrody finansowe tylko dla laureatów konkursu. Co sytuacji gdy partner KSOW będzie chciał, w ramach organizowanego konkursu, przyznać nagrody finansowe (dla laureatów konkursu) oraz nagrody rzeczowe (w postaci np. dyplomów, pucharów) dla wszystkich osób biorących udział w konkursie? Czy oba rodzaje nagród będą stanowiły koszt kwalifikowalny?**

Kwalifikowalne są koszty nagród finansowych i rzeczowych dla laureatów i osób wyróżnionych, czyli dla tych, którzy wygrali konkurs/zajęli premiiowane miejsca (zwykle od 1 do 3, ale zależy to od zapisów w regulaminie) oraz innych, którzy z jakiegoś powodu zostali wyróżnieni np. za szczególne osiągnięcie. Koszty nagród przyznanych wyłącznie za sam udział w konkursie będą niekwalifikowalne. Zatem koszty upominków, nagród pocieszenia, dyplomów czy pucharów wręczonych tylko dlatego, że ktoś był uczestnikiem konkursu, a nie jest laureatem lub osobą wyróżnioną, są niekwalifikowalne. Takim osobom można by np. wręczyć „certyfikat” uczestnictwa, jako dowód dla uczestników, że brali udział w konkursie.

- 10. Wysłaliśmy do Partnera wezwanie do uzupełnienia braków we wniosku o wybór operacji i Partner je już odebrał. Czy można wydłużyć termin 7 dni na uzupełnienia braków, w sytuacji gdy osoba odpowiedzialna ze strony Partnera za wniosek i wszelkie kwestie z nim związane, w tym uzupełnienia, jest zakażona wirusem SARS-CoV-2 i obecnie przebywa na kwarantannie. Nadmienić należy, że Partner do tego zadania wyznaczył tylko jednego, konkretnego pracownika.**

Zgodnie z § 6 ust. 10 Regulaminu konkursu, w przypadku uchybienia 7-dniowego terminu na uzupełnienie braków we wniosku o wybór operacji z przyczyn związanych z ogłoszeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.) w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 lub wprowadzeniem stanu nadzwyczajnego w związku z zakażeniami tym wirusem, należy przywrócić ten termin, jeżeli czynność, dla której określony był termin została dopełniona nie później niż w terminie 60 dni po ustaniu tych przyczyn. Przywrócenie terminu na uzupełnienie braków we wniosku nie dotyczy tylko braków wskazanych w § 6 ust. 9 Regulaminu konkursu, ale każdego braków we wniosku do uzupełnienia których partner KSOW został wezwany, co wynika z § 7 ust. 5 Regulaminu konkursu. Partner nie musi udowodniać czy uprawdopodobniać, że uchybienie terminu nastąpiło bez z jego winy, wystarczy, że poinformuje, że nastąpiło ono z ww. przyczyn. Powyższe postanowienie Regulaminu konkursu wynika wprost z przepisu art. 67b ust. 1 w zw. z ust. 6 ustawy ROW. Zgodnie z projektowaną obecnie zmianą tej ustawy, przepis ten zostanie uchylony z dniem następującym po dniu ogłoszeniu ustawy. Oznacza to, że od dnia wejścia w życie ustawy partnerzy KSOW nie będą mogli skorzystać z przywrócenia terminu, o którym mowa w ww. § 6 ust. 10 Regulaminu konkursu. Projekt ustawy nie przewiduje również przepisów przejściowych w tym zakresie, co skutkuje tym, że partner KSOW, który nie uzupełnił braków we wniosku w terminie 7 dni przed dniem wejścia w życie ustawy, od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy nie będzie mógł tego zrobić w późniejszym terminie.

- 11. W związku z wnioskiem jednego z Partnerów KSOW, złożonym w ramach konkursu nr 5/2021 pojawiło się pytanie o kwalifikowalność budowy portalu internetowego, zawierającego dokumentację zasobów kulturowych wsi objętych operacją. Czy w świetle § 5 ust. 10 pkt . 10 Regulaminu Konkursu nr 5/2021 stanowiącego, iż: do kosztów kwalifikowalnych operacji nie zalicza się w szczególności następujących kosztów (koszty niekwalifikowalne, niepodlegające refundacji): utworzenia albo modernizacji strony, aplikacji lub innych narzędzi internetowych, w tym nabycia autorskich praw majątkowych, praw pokrewnych lub licencji, należy uznać ten koszt za niekwalifikowalny? Podręcznik kwalifikowalności nie zawiera w tej materii żadnych informacji, zaś planowany portal w założeniu nie miałby służyć wzbogaceniu Partnera.**

Kolejna sprawa – Partner KSOW w ramach planowanej operacji zgłosił udział trzech Partnerów dodatkowych, w tym jednego powiązanego z nim osobowo. W tej sytuacji oczywistym jest, że musi zostać odjęty punkt za partnerstwo w odniesieniu do tego dodatkowego Partnera- co jednak z jego deklarowanym wkładem własnym, który może stanowić wymagane do uzyskania punktu 10 %?

Koszt budowy portalu internetowego jest niekwalifikowalny zgodnie z § 5 ust. 10 pkt 10 Regulaminu Konkursu nr 5/2021, co również wprost wynika z § 11a pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, który wszedł w życie 3 lipca 2020 r. na mocy nowelizacji tego rozporządzenia z dnia 18 czerwca 2020 r. (Dz. U. poz. 1101).

Wkład własny zadeklarowany przez dodatkowego partnera KSOW, niezależnie od tego, czy za jego udział w operacji przyznano punkty czy nie, należy uwzględnić w obliczeniu punktowanego poziomu wkładu własnego w wysokości 10% kosztów kwalifikowalnych spełniających kryterium kwalifikowalności. Wnioskodawca może otrzymać maksymalnie 3 punkty za udział w operacji dodatkowych partnerów KSOW, jeżeli w jej realizacji weźmie udział co najmniej trzech dodatkowych partnerów KSOW. Wnioskodawca może zgłosić więcej niż trzech dodatkowych partnerów KSOW, mimo że za czwartego i kolejnych nie otrzyma punktów. Zgodnie z Przewodnikiem po ocenie wniosku, jeżeli wnioskodawca wskazał, że w realizacji operacji będzie brać udział więcej niż 3 dodatkowych partnerów KSOW, każdy z nich powinien wykazać wkład własny. Wkład własny każdego zadeklarowanego we wniosku dodatkowego partnera KSOW będzie podlegał sumowaniu. Nie będzie liczony tylko wkład własny partnera, który nie jest dodatkowym partnerem KSOW, tzn. nie jest wpisany do bazy partnerów KSOW na portalu KSOW na dzień złożenia wniosku o wybór operacji.

- 12. Do Jednostki Regionalnej KSOW w ramach konkursu nr 5 do działania 13, wpłynął wniosek, gdzie beneficjent zamierza przeprowadzić renowację dwóch chorągwi Krzyża. Zgodnie z opisem wniosku przedmiotowe chorągwie są w fatalnym stanie technicznym i wymagają pilnej renowacji. Chorągwie te są wykorzystywane podczas pochodu w niedzielę wielkanocną mieszkańców w ramach tzw. Zwyczaju Krzyżoków. Zdaniem Jednostki Regionalnej wydatek dot. renowacji chorągwi nosi znamiona kosztu inwestycyjnego i wnioskodawca będzie mógł nimi rozporządzać po zakończeniu realizacji projektu. Ponadto celem operacji jest promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego- zwyczaju Krzyżoków poprzez wydanie publikacji zawierającej opis tradycji, prelekcję historyka w Muzeum Regionalnym na temat przedmiotowego zwyczaju oraz renowacja dwóch chorągwi. Całkowity kwota kosztów kwalifikowanych wynosi 36 tys. zł, w tym renowacja chorągwi 29 880 zł. Mając na uwadze powyższe, proszę o informację czy przedmiotowy koszt jest kosztem kwalifikowanym w ramach KSOW?**

Dodatkowe informacje i wyjaśnienia.

Cel operacji wskazany we wniosku Partnera KSOW (przedstawiony w mailu z dn. 17.02.2021r.): *promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego- zwyczaju Krzyżoków poprzez wydanie publikacji zawierającej opis tradycji, prelekcję historyka w Muzeum Regionalnym na temat przedmiotowego zwyczaju oraz renowacja dwóch chorągwi.*

W ramach działania 13 partner KSOW wskazał 3 cele KSOW:

- cel 1: Zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich;
- cel 3: Informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i wsparciu finansowym;
- cel 4: Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich.

Ponadto uzasadnienie spójności wskazanego w pkt. 5.2 celu operacji z każdym z wybranych w pkt. 2 celów KSOW Partner opisał w następujący sposób: cel operacji jest spójny ze wskazanymi w pkt. 2 celami KSOW: *Zwiększenie udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i Informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i wsparciu finansowym.* Unikatowy w skali kraju zwyczaj Krzyżoków w Borkach Małych został wpisany na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Promocja tego obyczaju przyczyni się bezpośrednio do wspierania zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich, w tym rozwoju gospodarczego, pośrednio poprzez rozwój agroturystyki w gospodarstwach rolnych. Promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego wpłynie na zwiększenie ruchu turystycznego na obszarach wiejskich objętych projektem, co w konsekwencji oddziaływać będzie na rozwój miejsc noclegowych na terenach wiejskich oraz zwiększenie obłożenia już istniejących miejsc pobytu turystów, jak chociażby Ośrodka Jeździeckiego Prestige Horses w Borkach Wielkich. Oddalony jest on zaledwie kilka kilometrów od miejscowości Borki Małe. Ponadto realizacja założeń projektowych przyczyni się do integracji i aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich, którzy wezmą udział w tworzeniu bramy z wydmuszek kurzych jaj podczas Wielkiego Postu, poznania historycznych faktów i szczegółów tradycji Krzyżoków oraz współczesnych problemów związanych z zanikaniem tej tradycji. Pozytywnym aspektem jest fakt uczestniczenia mieszkańców Borek Małych w budowaniu bramy przez wszystkie pokolenia mieszkańców. W konsekwencji realizacja projektu wpłynie na zwiększenie ruchu turystycznego na obszarach wiejskich – zwiększy: udział zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, stanie się okazją do spotkań i wymiany poglądów partnerów projektu, stworzy możliwość integracji środowisk w działaniach na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego polskiej wsi.

Partner wybrał 3 tematy:

- Temat 7: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich przez podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności w obszarach innych niż wskazane w temacie 6;
- Temat 8: Promocja jakości życia na wsi lub promocja wsi jako miejsca do życia i rozwoju zawodowego;
- Temat 12: Upowszechnianie wiedzy w zakresie planowania rozwoju lokalnego z uwzględnieniem potencjału ekonomicznego, społecznego i środowiskowego danego obszaru

W ramach pkt. 5.1 przedstawiam opisany przez Partnera KSOW problem, do rozwiązania którego przyczyni się realizacja operacji: „Każde społeczeństwo składa się z odmiennych grup etnicznych, zamieszkujących konkretne, niewielkie obszary kraju. Regiony, w tym obszary wiejskie, kreują specyficzną dla siebie, oryginalną kulturę, wchodzącą w zakres kulturalnego dziedzictwa narodu. Kultura regionalna, lokalna to przede wszystkim ważne źródło ludzkich wartości o charakterze zbiorowym, a więc zasobów łączących jednostki i grupy na przestrzeni pokoleń i okresów

dziejowych. Problem jaki jest obecnie dostrzegany również przez wnioskodawcę, to zanikanie wielowiekowych tradycji lub widoczna ich transformacja. Wynika to przede wszystkim z dynamicznych przemian rozwijającego się świata. Zjawisko to dotyczy wszelkich kręgów kulturowych, niezależnie od lokalizacji ich przedstawicieli. Kultura masowa i globalizacja to czynniki zagrażające wartościom kultury regionalnej i lokalnej powodując ich zanikanie i zubażające przekształcanie. Należy podkreślić, że każdy region, będący przestrzenią funkcjonowania ludzi połączonych tradycją, zwyczajami, specyficznymi odmianami języka oraz ścisłymi więzami historycznymi, kreuje określoną mikrokulturę. Mikroklutura taka jest najważniejszym czynnikiem spajającym lokalną społeczność, pozwalającym nawiązywać trwałe więzi międzyludzkie i przekazywać kulturalne dziedzictwo kolejnym pokoleniom oraz kształtującym poczucie przynależności do kulturalnej wspólnoty. Kultura lokalna wyróżnia obszar na tle innych, tworzących terytorium danego państwa jednostek, wpływa na spójność rozwoju obszarów wiejskich. Ziemia Oleska stanowi region zróżnicowany zarówno pod względem geograficznym, jak i historycznym, a także etnograficznym, kulturalnym i społecznym. Dlatego też, należy dołożyć wszelkich starań, aby wspierać niematerialne dziedzictwo kulturowe obszaru, które może przyczynić się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Wyróżniającą się grupą ze specyficzną obyczajowością jest społeczność wsi Borki Małe, w której zachował się Zwyczaj Krzyżoków. Polega on na tym, że 12 kawalerów przez okres Wielkiego Postu przygotowuje bramę z kilku tysięcy wydmuszek kurzych jaj. Zawieszają ją w centrum wsi w Wielką Sobotę w nocy. Nad ranem w wielkanocną niedzielę, między zachodem Księżyca a wschodem Słońca ruszają z chorągwiami i figurą Zmartwychwstałego w pola, by z pieśnią na ustach błagać o urodzaj dla swoich ojców i sąsiadów – rolników. Krzyżoki w Borkach Małych zostały wpisane na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Problemem szczegółowym jest niedostateczne upowszechnienie i promocja unikatowych tradycji ludowych na obszarach wiejskich Gminy Olesno, mających korzystny wpływ na zrównoważony rozwój obszaru. Zwyczaj Krzyżoków organizowany jest od lat siłami i środkami organizatorów i mieszkańców Borek Małych, bez wsparcia z zewnątrz. W kolejnych latach pojawiają się kolejne zagrożenia, zagrażające żywotności tradycji - zgodnie z opracowanym planem działań mającym podtrzymać żywotność i służyć ochronie zwyczaju, jednym z najpoważniejszych zagrożeń jest brak środków finansowych na zakup niezbędnych materiałów i naprawy/konserwacje elementów wykorzystywanych podczas obchodów, przede wszystkim chorągwi oraz brak należytej promocji zwyczaju, które w konsekwencji mogą doprowadzić do jego zanikania. Potrzeby są bardzo duże, zdecydowanie przekraczają możliwości organizatorów i parafii w Borkach Wielkich (do której należy kościół w Borkach Małych). Fatalny stan techniczny chorągwi wymaga pilnych działań, aby móc w kolejnych latach kultywować zwyczaj (chorągwie grożą rozpadnięciem). Innym zagrożeniem jest brak promocji tego wydarzenia w regionie - aby wzmocnić poczucie potrzeby kultywowania tradycji w kolejnych latach, tak aby tradycja mogła stanowić swoisty bodziec do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Zakres operacji stanowi:

- 1) Renowacja dwóch chorągwi Krzyżaków - przeprowadzona na podstawie programu renowacji i konserwacji,
- 2) Wydanie publikacji opisującej historię boreckich Krzyżoków,
- 3) Prelekcja na temat boreckich Krzyżoków w Oleskim Muzeum Regionalnym.

Mam nadzieję, że powyższe wyjaśnienia i informacje pozwolą na wydanie opinii w sprawie kwalifikowalności kosztu dot. przeprowadzenia renowacji dwóch chorągwi Krzyża.

Kosztu renowacji chorągwi nie można uznać za kwalifikowalny. W konkursie nr 5/2021 dla partnerów KSOW do realizacji są wybierane operacje jednoroczne, czyli takie, które zostaną zrealizowane i rozliczone do końca 2021 r. Trwałość projektu nie stanowi warunku czy kryterium wyboru, zatem nie

jest oceniana. Trwałość czy wzrost wartości rzeczy nie jest także warunkiem uznania kosztu za kwalifikowalny. Wręcz przeciwnie. Ponoszenie kosztów mających cechy wydatku inwestycyjnego, polegających na modernizacji czy ulepszeniu przedmiotów należących do partnera KSOW, czyli jego majątku, do których ma on tytuł prawny pozwalający mu na korzystanie lub rozporządzanie tymi przedmiotami również po zrealizowaniu operacji, jest niekwalifikowalne. Dostawy i usługi dotyczące rzeczy, nabyte w celu realizacji operacji, mogą mieć wyłącznie charakter jednorazowy, tzn. mogą dotyczyć rzeczy, które zostaną wykorzystane tylko w trakcie realizacji operacji. Muszą się zatem rozpocząć i zakończyć w tym czasie. Za środki KSOW można ponosić koszty dostaw i usług dotyczących rzeczy, które zostaną zużyte w trakcie realizacji operacji, na potrzeby której zostały nabyte. Chorągwie stanowią własność lub inne prawo majątkowe przysługujące partnerowi KSOW, zatem ich renowacja nie spowoduje, że ich użycie będzie jednorazowe, tj. wyłącznie w trakcie realizacji operacji wybranej w ramach konkursu nr 5/2021. Niezależnie od powyższego należy się zastanowić, czy opisana operacja jest zgodna z wybranym przez partnera celem 3 KSOW „Informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i wsparciu finansowym”, skoro ma ona polegać na wydaniu publikacji zawierającej opis tradycji, prelekcję historyka w Muzeum Regionalnym na temat ww. zwyczaju oraz renowacji dwóch chorągwi. Brak możliwości sfinansowania renowacji chorągwi ze środków KSOW nie oznacza, że nie jest to możliwe w ramach działań PROW wdrażanych przez samorząd województwa: „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” lub „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”. Jako podmiot wdrażający, samorząd województwa powinien przeanalizować takie rozwiązanie i poinformować o tym partnera KSOW, jeżeli będzie to możliwe.